

Motion till riksdagen 2016/17:3489

av **Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L)**

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (regeringens förslag punkt 2.1) i de delar som avser sjukersättning för personer under 30 år.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (regeringens punkt 2.3).

Motivering

Utgiftsområdet omfattar sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall, boendetillägg, närståendepenning, medel för köp av arbetshjälpmedel m.m., aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, ersättning vid arbetsskador och inom det statliga personskadeskyddet (tidigare benämnt kroppsskador) samt bidrag för sjukskrivningsprocessen.

Sjukförsäkringssystemet är avgörande för människors trygghet och möjlighet till försörjning vid kort eller långvarig sjukdom. För att värna sjukförsäkringen, tilltron till dess finansiering och de offentliga finanserna krävs att sjukförsäkringen präglas av en hög grad av kostnadskontroll.

Försäkringskassan har beräknat att kostnaderna för sjukpenningen fortsätter att öka till drygt 37,5 miljarder kronor år 2020. Kostnadsökningen beror både på ett ökat inflöde i försäkringen och en ökad varaktighet av sjukfallen. Åtgärder behöver genomföras för att dämpa denna kostnadsökning och upprätthålla kostnadskontrollen.

Erfarenheter och utvärderingar av alliansregeringens reformer av sjukförsäkringen visar att tydliga avstämningpunkter bidrar till att fler kommer tillbaka i arbete. Regeringen genomför i stället åtgärder som ytterligare ökar kostnadstrycket genom att avskaffa den borte tidsgränsen utan att införa någon annan form av avstämning som

behövs för att hjälpa den försäkrade så att hen har möjlighet att återgå i arbete. Vi föreslår att den bortre tidsgränsen återinförs. *Detta beräknas innebära minskade kostnader på anslag 1:1 om 2 200 miljoner kronor.*

Arbetsgivare är i dag skyldiga att betala sjuklön till anställda som inte kan arbeta på grund av sjukdom. Enligt sjuklönelagen har den anställda en karenstdag. Det innebär att ingen sjuklön betalas ut för den första sjukdagen. För dag 2–14 i sjukperioden är sjuklönen 80 procent av lön och andra anställningsförmåner som den anställda gått miste om på grund av sjukdomen.

Liberalerna föreslår att en andra karenstdag införs dag 15 i sjukskrivningsperioden från och med 2017. Ett sådant moment innebär att drivkrafterna tillbaka till arbete ökar och att de offentliga finanserna något stärks. *Det innebär minskade utgifter på anslag 1:1 om 400 miljoner kronor per år från och med 2017. För att få ytterligare en kontrollpunkt bör sjukpenning på fortsättningsnivå utbetalas från och med dag 300, vilket innebär minskade utgifter på anslag 1:1 om 200 miljoner kronor. Som en konsekvens av att vi föreslår en återställd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen minskar utgifterna på anslag 1:1 med 400 miljoner kronor.*

Liberalerna anser att det behövs fler konkreta verktyg för att förstärka hälso- och sjukvårdens incitament och möjligheter att verka för att patienter ska kunna behålla eller återfå sin arbetsförmåga. Stimulansmedel som sjukskrivningsmiljarden och kömiljarden har fyllt viktiga funktioner för att korta väntetider för behandling och rehabilitering och för att se till att rätt insatser sätts in i rätt tid. Sedan kömiljarden avskaffades har vårdköerna åter börjat växa. Vi avsätter därför medel på utgiftsområde 9 för att återinföra kömiljarden.

Än mer effektiva än stimulansmedel är åtgärder via hälso- och sjukvårdens egna budgetar. Därför behöver arbetet med att utveckla Finsam fortsätta och intensifieras.

Unga som på grund av funktionsnedsättning behöver förlängd skolgång bör få ersättning från studiemedelssystemet, inte aktivitetsersättning, i enlighet med förslagen i betänkandet SOU 2013:52 Moderniserad studiehjälp. En rad utredningar och rapporter visar att mycket få som fått aktivitetsersättning för förlängd skolgång sedan lämnar aktivitetsersättningen. De som tidigt i livet blir beroende av socialförsäkringssystemet för sin försörjning får lägre ekonomisk standard och har mycket större risk för ekonomisk utsatthet än sina jämnåriga. Bara de som inte har något annat alternativ bör få aktivitetsersättning. *Det innebär minskade utgifter på anslag 1:2 om 752 miljoner kronor.*

Vi avvisar därför också regeringens förslag om att 19–29-åringar ska kunna få hel sjukersättning. Syftet menar regeringen är att öka tryggheten för unga vars funktionsnedsättningar är ”så pass omfattande att de sannolikt aldrig kommer kunna utveckla en arbetsförmåga”. Liberalerna menar att det är fel väg att gå. Redan i dag löper den som får aktivitetsersättning i unga år stor risk för livslångt utanförskap. Om möjligheten finns att ge dem med störst svårigheter sjukersättning i stället är risken stor att personer som skulle kunna utveckla arbetsförmåga aldrig får det stöd de behöver.

Regeringen menar att nyansökningarna efter tre år är kostsamma och skapar oro för den som är rädd att förlora sin ersättning. Vi menar att det är mer kostsamt och oroande att riskera att hänvisa ungdomar till livslångt utanförskap. Även den med omfattande funktionsnedsättning har rätt till individuellt anpassade aktiviteter för att utvecklas, och en omprövning av arbetsförmågan bör kunna individanpassas så den inte skapar oro för den som det är uppenbart kommer att behöva fortsatt stöd. Aktivitet och gemenskap ska

alltid prioriteras framför passivitet och utanförskap, också för den som är långt från den ordinarie arbetsmarknaden.

Sjuk- och aktivitetsersättningen bör återställas till den nivå den hade före den 1 oktober 2015. Inom rådande reformutrymme prioriterar vi i första hand välfärdstjänster framför höjda nivåer i transfereringssystemen. Det innebär minskade utgifter på anslag 1:2 om 240 miljoner kronor. *Av samma skäl avvisar vi höjningen av garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen, samt höjningen av bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning, vilket innebär minskade utgifter på samma anslag med 336 miljoner kronor.*

Liberalerna föreslår att de särskilda regler för ersättning på garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen som finns för flyktingar, alternativt skyddsbehövande och för övrigt skyddsbehövande tas bort. Med förändringen kommer bland annat flyktingar behandlas på samma sätt som anhöriginvandrare och andra kategorier av invandrare, när det gäller rätten till ersättning på garantinivå. Det innebär minskade utgifter på anslag 1:2 om 400 miljoner kronor.

Som en konsekvens av att vi föreslår sänkt tak i arbetslöshetsförsäkringen minskar därutöver utgifterna på anslag 1:1 med 400 miljoner kronor.

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2017–2019 justeras ned med 20 procent årligen. På detta utgiftsområde påverkas anslag 2:1 och 2:2.

Tabell 1 Anslagsförslag 2017 för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	41 740 154	–3 200 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	48 706 606	–1 728 000
1:3 Handikappersättningar	1 384 000	
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	3 015 000	
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	33 277	
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 901 000	
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	810 000	
2:1 Försäkringskassan	8 395 404	–29 000
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	66 364	
Summa	107 051 805	–4 957 000
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.		–400 000
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.		–2 200 000
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.		–400 000
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.		–200 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		–752 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		–240 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		–336 000
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.		–400 000
2:1 Försäkringskassan		–29 000

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Christer Nylander (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)

Maria Weimer (L)